

RIJKS MUSEUM JUNIOR FELLOWSHIP

JUNIOR FELLOWSHIP

RIJKS MUSEUM

INHOUD

5	Voorwoord
6	Educatie in het Rijksmuseum
7	1. Waarom en hoe Achter de schermen Waarom een wedstrijd Talentontwikkeling Cultuur maakt het verschil De praktijk Omroep NTR De jury Vmbo
15	2. Interviews Junior Fellows Eden Brüninghaus Chatainya Cruden & Phaedra Haringsma Adil Boughlala Djuna Huisjes Marit van Kampen & Lars de Kock Thijmen Eriks Pippa & Pien Rowena Boelens & Myrthe Steltenpool Mees Blom
35	3. Impact Persoonlijke ontwikkeling Cultuurparticipatie Loopbaanoriëntatie Investeren aan de voorkant <i>Peer diversity</i> Leren van jongeren Olievlekeffect Authentieke leeromgeving Herkennen van talent Hoop voor de toekomst
42	Bijlagen Junior Fellows Juryleden Begunstigers Lijst van bijschriften

IS JOUW PWS € 1500 WAARD?

PROFIELWERKSTUK INZENDEN
TOT 1 MRT 2025

VOOR VMBO, HAVO EN VWO
RIJKSMUSEUM.NL/PWS

RIJKS MUSEUM

VOORWOORD

We stonden in het donker. Er hing een geheimzinnige sfeer. Het was 1976 en ik was als 8-jarig jongetje met mijn moeder naar het Rijksmuseum gekomen om het herstel van *De Nachtwacht* te zien, nadat deze door een verwarde man met een mes was aangevallen. De aandacht die de restauratoren aan het schilderij gaven, maakte diepe indruk. Zo werd het zaadje geplant om later in een museum te willen werken. De kans om zo'n blik achter de schermen te krijgen, waarbij je ervaart wat er allemaal komt kijken bij het zorgen voor kunst, willen wij jongeren geven.

Daarom ontwikkelden we in 2015 een talentenwedstrijd: een profielwerkstukprijs voor middelbare scholieren, het Rijksmuseum Junior Fellowship. Dit Fellowship is van 2015 tot en met 2018 mogelijk gemaakt door het Bestuursfonds Hollandse Meesters/Rijksmuseum Fonds en vanaf 2019 door Stichting Saphir/Rijksmuseum Fonds, die tevens deze publicatie mogelijk maakte. Wij bedanken deze begunstigers voor hun bijdrage.

Sinds de start werken we samen met omroep NTR. Alle genomineerden, van vmbo tot vwo, volgen een week lang een traineeship bij het Rijksmuseum. Ze zien hoe tentoonstellingen gemaakt worden, interviewen medewerkers, ontdekken hoe een collectie ontstaat en leren welke verhalen ze daarover kunnen vertellen. Het vergroot niet alleen hun kennis, maar ook hun verbeeldingskracht.

Omgekeerd verruimen de scholieren onze blik. Ze brengen een grote nieuwsgierigheid met zich mee en leren ons wat zij belangrijk vinden. Meer dan eens diepen ze onderwerpen uit waarmee we later zelf in het museum aan de slag gaan: gender, de positie van vrouwelijke kunstenaars, en slavernij bijvoorbeeld. Het valt in mijn optiek dus wel mee met die zogenaamde culturele desinteresse van jongeren.

Met het Rijksmuseum Junior Fellowship geven we onze liefde voor kunst en geschiedenis door aan nieuwe generaties, in de hoop dat zij met frisse blik ergoed blijven onderzoeken, verrijken en doorgeven.

Taco Dibbits
Hoofddirecteur Rijksmuseum

EDUCATIE IN HET RIJKSMUSEUM

Sinds 2008 bouwen we met velen aan de afdeling Publiek & Educatie van het Rijksmuseum. Met onze programma's en producten willen we het museum laagdrempelig en betekenisvol maken. De collectie staat hierbij altijd centraal. Op een innovatieve en persoonlijke manier proberen we iedereen, van jong tot oud, met kunst en geschiedenis te verbinden.

De kennis en ervaring die we hierbij opdoen delen we graag, daarom werken we aan een reeks publicaties waarin we geïnteresseerden deelgenoot maken van onze zoektocht. Het eerste deel, *Onbeperkt toegankelijk*, verscheen in 2022, het tweede deel, *Tekst in het Rijksmuseum*, in 2024. Dit is het derde deel, waarin we focussen op talentontwikkeling bij middelbare scholieren.

Rijksmuseum Junior Fellowship

Talentontwikkeling vormt een belangrijk onderdeel van het publieksbeleid van de afdeling Publiek & Educatie. Met het Rijksmuseum Junior Fellowship stimuleren we middelbare scholieren hun talent voor kunst- en cultuurhistorisch onderzoek te ontdekken. We laten ze ervaren welke betekenis kunst en cultuur voor hen heeft.

In deze publicatie maken we samen met oud-deelnemers en partners zichtbaar wat de impact is van tien jaar Junior Fellowship.

Wat zijn de scholieren van toen gaan doen? En welke invloed heeft het programma op hun ontwikkeling gehad? Hebben de keuzes die wij de afgelopen jaren maakten de juiste uitwerking gehad? Door daarop te reflecteren, leren we wat werkt. We kijken terug om vooruit te kunnen.

Annemies Broekgaarden
Hoofd Publiek & Educatie

1. WAAROM EN HOE

RIJKS MUSEUM

HET JUNIOR FELLOWSHIP

‘Als Rijksmuseum zijn we altijd op zoek naar manieren waarop we betekenisvol kunnen zijn voor de maatschappij. Dus toen Henk Rottinghuis met een idee kwam om middelbare scholieren met kunst en geschiedenis te verbinden, dacht ik: ja!’ Aan het woord is Annemies Broekgaarden, hoofd Publiek & Educatie. Henk Rottinghuis nam in 2013 afscheid als voorzitter van het Rijksmuseum Fonds. Ter ere daarvan wilde hij een groot bedrag doneren voor het opzetten van een talentontwikkelingsproject. Dat werd het Rijksmuseum Junior Fellowship: een jaarlijkse prijs voor het beste profielwerkstuk gemaakt door middelbare scholieren. De genomineerden doorlopen een meerdaags traineeship, waarbij ze een kijkje achter de schermen van het Rijksmuseum krijgen. De winnaars ontvangen een studiebeurs van € 1500. De profielwerkstukinzendingen komen uit het hele land, met bijdragen uit zowel grote steden als kleinere gemeenten. Alle provincies zijn vertegenwoordigd, met iets meer inzendingen uit Noord-Holland, Gelderland en Zuid-Holland.

Net als de volwassen fellows – promovendi of postdocs die onderzoek doen in het Rijksmuseum – kiezen bovenbouwleerlingen zelf het onderwerp dat ze voor hun profielwerkstuk willen uitdiepen. ‘Dat kunnen kunsthistorische onderwerpen zijn, maar ook onderwerpen die meer passen bij bètavakken’, licht Annemies toe. ‘Als je bijvoorbeeld veranalyses van schilderijen wilt maken heb je scheikunde nodig.’ Alles kan, als het maar een link met het Rijksmuseum heeft. De profielwerkstukken die ingezonden worden voor het Junior Fellowship zijn heel verschillend; uiteraard zitten er veel onderwerpen tussen die met kunst en geschiedenis te maken hebben, benaderd vanuit een kunsttheoretische, artistieke, filosofische en zelfs wiskundige invalshoek. De laatste jaren zien we ook meer maatschappelijke thema’s, zoals gender, slavernij en duurzaamheid. En nu AI opkomt wordt er ook geschreven over de invloed van AI op kunst.

Achter de schermen

Om scholieren te helpen bij het kiezen van een onderwerp, organiseert het museum ieder jaar een gratis masterclass profielwerkstuk schrijven. Annemies: ‘Bovenbouwleerlingen volgen een middag lang minicolleges en inspiratierondleidingen, en speeddates met conservatoren, tentoonstellingsbouwers en andere experts. Een ontzettend leuke middag.’ Het

volgen van de masterclass is niet verplicht en je maakt ook niet meer kans op een nominatie voor het fellowship als je eraan deelneemt. ‘Veel leerlingen besluiten uiteindelijk toch hun profielwerkstuk over een ander onderwerp te doen’, zegt Annemies. ‘Dat geeft niet. Voor ons is de middag al geslaagd als we leerlingen de verschillende aspecten van de museumpraktijk kunnen laten zien. Voor de meesten werkt dat als eyeopener; zij zien een museum als een gebouw waar schilderijen aan de muur hangen en hebben geen idee wat daar allemaal bij komt kijken. Soms kan zo’n ervaring een groot verschil maken.’

Kennismaken met het reilen en zeilen binnen een museum is dan ook een van de hoofddoelen van het Junior Fellowship. Annemies: ‘Ons doel als Rijksmuseum is mensen verbinden met kunst en geschiedenis; ze een gevoel voor schoonheid en besef van tijd meegeven. Als educatieve afdeling vind ik dat we concreet moeten maken wat de toegevoegde waarde daarvan is. Waarom is het belangrijk om naar kunst te leren kijken? Wat heb je aan kennis over het verleden? Ik kan me goed voorstellen dat jongeren die de wereld nog aan het ontdekken zijn, hier niet bij stilstaan. Zeker als je niet bent opgegroeid met cultureel erfgoed of nooit bent meegenomen naar musea. Vanaf de start van het Junior Fellowship in 2015 wisten we dus zeker: een traineeship wordt onderdeel van het traject, zodat leerlingen de kans krijgen om te ervaren dat cultuur iets voor ze kan betekenen.’

Waarom een wedstrijd?

Om het Junior Fellowship bij zoveel mogelijk jongeren onder de aandacht te brengen, kreeg het de vorm van een wedstrijd, waaraan een geldprijs verbonden is. De prijs wordt uitgereikt op basis van de kwaliteit van het profielwerkstuk, niet op het doorlopen van het traineeship, maar deelname hieraan is wel een voorwaarde om te kunnen winnen. Annemies: ‘De geldprijs is als het ware een worst die we ze voorhouden; de motivator om mee te doen. Dat die worst eigenlijk veel meer behelst ontdekken ze later. Je kunt namelijk niet verwachten dat leerlingen staan te springen om na hun eindexamen een traineeship te doen. Waarschijnlijk denken ze: “Blèh, nog meer school?!” Het mooie is dat veel deelnemers achteraf zeggen: “Die prijs is geweldig, maar het traineeship is de echte prijs!” Missie geslaagd. Soms moet je het een doen om het andere te bereiken.’

Talentontwikkeling

Een andere belangrijke pijler van het Junior Fellowship is talentontwikkeling. Talent om nieuwsgierig te zijn, verbanden te leggen, kritisch na te denken en verbeeldingskracht te ontwikkelen – vaardigheden die niet alleen van pas komen bij (kunst)historisch onderzoek, maar ook in het dagelijks leven. In eerste instantie is dat van belang voor de jongeren zelf, in tweede instantie voor de samenleving als geheel. Annemies: ‘Er zit ontzettend veel verborgen talent in jongeren, maar hun focus ligt daar niet op. Ze zijn aan het uitzoeken wie ze zelf zijn en wat ze willen doen met hun leven. Opvallend is dat ze daarbij vaak niet bewust kijken naar wat ze leuk vinden om te doen of waar ze goed in zijn. Dat ontdek je natuurlijk ook alleen maar door het te ervaren. Met een talentenwedstrijd als het Rijksmuseum Junior Fellowship proberen we ze daarmee te helpen. We willen ze handvatten bieden om hun weg in het leven te vinden.’

Een ervaring als het traineeship kan precies het zetje geven dat een scholier nodig heeft. Annemies: ‘Ik heb weleens ouders gesproken waarvan het kind niet goed mee bleek te komen binnen het reguliere schoolsysteem. Door haar deelname ontdekte ze dat ze verbanden kon leggen en makkelijk nieuwe ideeën kon ontwikkelen – die ook nog eens gewaardeerd werden. Ze ontdekte dat ze creatief was, en dat ze goed mee kon komen als ze de ruimte kreeg om op haar eigen manier te leren. Dat gaf haar zelfvertrouwen en dat is zo belangrijk. Ik hoop natuurlijk dat leerlingen als zij zien dat het talent dat ze hebben heel goed past bij een functie in een museum of een andere culturele instelling. Ik wil niet dat al het talent van Nederland uiteindelijk in advocatenkantoren of bij banken terechtkomt. De culturele sector heeft ook talent nodig!’

Cultuur maakt het verschil

Ze lacht erbij, maar ze meent het wel degelijk. ‘Ik weet dat dit niet voor iedereen geldt, maar ik weet ook dat er veel mensen zijn die nog niet beseffen dat cultuur iets voor ze kan betekenen. Die mensen wil ik bereiken. Als je weinig geld hebt begrijp ik dat een museumbezoek niet hoog op je prioriteitenlijst staat. Daarom is de link met het onderwijs zo belangrijk. Ik ging vroeger van huis uit niet vaak naar musea; mijn ouders namen me een keer mee naar het Vredespaleis en dat was het. Maar met school gingen we naar een tentoonstelling over Pompeï en dat maakte zo’n indruk dat ik dat vandaag de dag nog steeds weet.’

De praktijk

Tussen droom en daad staan vaak praktische bezwaren. Annemies: ‘Ik wilde in eerste instantie met het Junior Fellowship het liefst het vmbo stimuleren, omdat daar over het algemeen meer jongeren zitten die minder vanzelfsprekend met kunst en geschiedenis in aanraking komen. Maar aansluiting vinden bij het curriculum bleek lastig.’ Zonder aansluiting bij bestaande vakken en leerdoelen wordt de drempel naar het fellowship te hoog. ‘Scholieren hebben al een enorm volle agenda. Daarnaast moet talentontwikkeling waarneembaar zijn. Leerlingen raken pas echt gemotiveerd als ze zelf merken dat ze ergens in groeien. Dat ze bijvoorbeeld volwassen experts durven te regisseren tijdens het maken van hun video, of ontdekken dat ze verbanden kunnen leggen tussen kunstwerken en maatschappelijke thema’s. Ook voor ons als organisatie is die zichtbaarheid cruciaal: pas als je ziet waar scholieren zich in ontwikkelen, kun je het programma verbeteren en verdiepen.’

Het profielwerkstuk blijkt de perfecte aansluiting bij het curriculum. Het is een mijlpaal in het Nederlandse voortgezet onderwijs. Leerlingen ontwikkelen belangrijke vaardigheden, zoals het opzetten van een onderzoek, analyseren en experimenteren – kennis die aansluit bij de museumpraktijk. Annemies: ‘Om het behapbaar te houden zijn we gestart met het vwo, waar leerlingen toentertijd de meeste tijd kregen om aan hun profielwerkstuk te werken. Iedere school geeft op een andere manier invulling aan het profielwerkstuk, dus het was al ingewikkeld genoeg om aansluiting te vinden bij één leerrichting. Inmiddels stimuleren we ook de inzending van havo- en vmbo-profielwerkstukken.’

Omroep NTR

Om het fellowship zo divers mogelijk te maken is omroep NTR van begin af aan bij de prijs betrokken. Deze samenwerking tussen de NTR en het Rijksmuseum is gericht op het stimuleren van educatie en het bevorderen van culturele interesse onder jongeren. ‘Kennis delen met een breed publiek is een belangrijk onderdeel van de museumpraktijk. Als iemand weet hoe je dat doet zijn het de makers van de NTR wel’, licht Annemies toe. ‘Zij leren de deelnemers bijvoorbeeld tijdens het traineeship hoe ze het onderwerp van hun profielwerkstuk toegankelijk kunnen maken in een korte video. De leerlingen worden begeleid door professionals, maar doen alles zelf: van het bedenken van de

insteek en het schrijven van het script tot aan de regie. Ze leren kennis vergaren, verwerken en vastleggen.’ De video’s worden uiteindelijk gebruikt voor Schooltv, het educatieve online platform van de NTR. De omroep levert ook de presentator voor de prijsuitreiking en de juryvoorzitter.

De jury

Per jaar worden er uit heel Nederland zo’n vijftig tot honderd werkstukken ingestuurd, variërend van geschreven werkstukken tot podcasts, documentaires en schilderijen. Annemies: ‘Alles mag, we hebben zelfs een keer een compleet poppenhuis toegestuurd gekregen.’ Een interne selectiecommissie, bestaande uit medewerkers van het Rijksmuseum en de NTR, bepalen wie de finalisten zijn. ‘Gemiddeld zijn dat zo’n vijftien leerlingen. Het ligt een beetje aan de samenstelling; sommigen maken hun profielwerkstuk alleen, maar bij de meeste scholen is het verplicht dit in tweetallen te doen. We hebben ruimte voor maximaal 20 leerlingen in het traineeship’, legt Annemies uit.

Een externe vakjury, bestaande uit experts in uiteenlopende vakgebieden, beoordeelt uiteindelijk wie de winnaars worden. Annemies: ‘In de beginjaren maakte ik ook deel uit van de jury, samen met onder anderen hoogleraar cultuurgeschiedenis Lotte Jensen, astronaut André Kuipers en de Geschiedenisdocent van het jaar.’

Vmbo

‘In 2021 hebben we de prijs opengesteld voor havo-scholieren, een jaar later ook voor het vmbo. Sindsdien wordt er per leerrichting een winnend werkstuk gekozen. Wettelijk bepaald werken vmbo-leerlingen minimaal 20 uur aan hun profielwerkstuk. Ter vergelijking: havo- en vwo-leerlingen besteden hier gemiddeld 80 uur aan. Dat heeft grote gevolgen voor de diepgang, omvang en aanpak van een profielwerkstuk. Het openstellen van de prijs voor vmbo-leerlingen vraagt dus om een andere benadering van onze wedstrijd. Bijvoorbeeld door kwaliteit anders te definiëren en andere vormen van presentatie te waarderen.’

Daarom laat het Rijksmuseum zich adviseren door vmbo-docenten en de Vereniging CultuurProfiel-Scholen. ‘Deze gesprekken zijn enorm waardevol. Uitgangspunt is: hoe kunnen we het Junior Fellowship beter laten aansluiten bij het vmbo?’ zegt Annemies. ‘Daarvoor is een praktischere insteek nodig. Het is belangrijk dat we rekening houden met de profielen

die vmbo-leerlingen kiezen, zodat de inhoud relevant is voor hun vervolgopleiding of toekomstige beroep. Leerlingen met het profiel Economie & Ondernemen kunnen bijvoorbeeld merchandise of kleding ontwerpen die geïnspireerd is op de collectie. Leerlingen die het profiel Groen hebben gekozen, kunnen een link leggen tussen geschilderde bloemstillevens en de manier waarop onze hoveniers de museumtuinen onderhouden. Zo hopen we de komende tijd meer te kunnen betekenen voor het vmbo. Zodat ook deze leerlingen ervaren dat hun talent, creativiteit en vakmanschap van waarde zijn.’

2. INTERVIEWS JUNIOR FELLOWS

EDEN BRÜNINGHAUS

Rebels of the Renaissance, onderzoek naar vergeten vrouwelijke kunstenaars

Vwo, Vossius Gymnasium, Amsterdam
Winnaar Junior Fellowship 2015
Is nu: kostuumontwerper in de filmindustrie

JE HEBT MENSEN NODIG MET VERSTAND VAN CULTUUR

Het was Taco Dibbits die **Eden Brüninghaus** (Amsterdam, 1997) wees op het Junior Fellowship. Ze had hem geïnterviewd voor haar profielwerkstuk: ‘Het was me opgevallen dat er zo weinig vrouwen voorkwamen in de kunstgeschiedenis. Ik wilde weten wat het beleid van het Rijksmuseum ten aanzien van vrouwelijke kunstenaars was’, zegt Eden. Hij zei na afloop van het interview: ‘Weet je dat we een profielwerkstukprijs aan het ontwikkelen zijn? Misschien moet je meedoen!’ Dat heb ik toen gedaan.’

Onbekende wereld

Ze kijkt er met veel plezier op terug: ‘Het fellowship was geweldig, je belandt echt in een wereld waarvan je als tiener helemaal niet weet dat hij bestaat. We werden op zo’n goede manier in contact gebracht met de museumpraktijk; we mochten alles uitproberen, alles vragen, iedereen was hartelijk. Het voelde heel veilig; ik heb op een gegeven moment zelfs voorgesteld om een evenement te organiseren op Internationale Vrouwendag. Dat vond het Rijksmuseum een heel goed idee. Een jaar later stond ik daar op 8 maart voor een vol auditorium een presentatie te geven. Ik was 17 of 18. Dat was echt heel erg leuk!’

Gelijkgestemden

‘Het was ook fijn om andere tieners met vergelijkbare interesses te ontmoeten. Ik zat op een hele leuke middelbare school, maar er waren niet veel mensen die iets met kunst hadden. Ik ben zo’n beetje de enige die daar iets mee is gaan doen.’ Na het behalen van haar vwo-diploma studeerde Eden kunstgeschiedenis in Leiden en deed een master kostuum- en textielgeschiedenis aan de universiteit van Glasgow.

De kracht van cultuur

‘Het Junior Fellowship heeft zeker aan mijn studie-keuze bijgedragen. Als je voor (kunst)geschiedenis kiest wijzen mensen je al heel snel op de nadelen daarvan. Zo van: jij vindt na je studie geen baan. Het fellowship laat juist het belang van kunsthistorisch onderzoek zien. Het legitimeert je keuze; zonder die kennis missen we context en ontstaan blinde vlekken. Ik wil niet pessimistisch eindigen, maar in het huidige politieke klimaat zijn er meer dan ooit mensen nodig die echt verstand hebben van kunst en cultuur.’

‘Ik was onder de indruk van haar initiatiefrijke houding en de manier waarop ze zich voor een zaal kunstliefhebbers presenteerde. Zonder Eden was het evenement er niet geweest.’

Liesbeth Sparks
Coördinator Junior Fellowship 2015–2017

‘HIER MOETEN WE IETS MEE’

‘Het idee voor ons profielwerkstuk ontstond tijdens de Romereis’, vertelt **Phaedra Haringsma** (Amsterdam, 1996). ‘We liepen door Rome en ineens begon Chatainya over een geschiedenisles bij ons op school.’ **Chatainya Cruden** (Amsterdam, 1997): ‘De les ging over het slavernijverleden van de Verenigde Staten, maar helemaal niet over dat van Nederland. Dat was al raar, maar nog vreemder was dat iedere keer dat de docent het woord ‘tot slaaf gemaakte’ of ‘zwart’ zei, ze mij aankeek. Phaedra was de enige andere Surinaamse leerling in mijn jaar, maar zij zat in een andere klas.’ Phaedra: ‘Mij was precies hetzelfde overkomen bij die les! Ik werd er ongemakkelijk van en ben de keren dat het gebeurde gaan turven. Ik had aan het einde van de les wel vijftig streepjes in mijn schrift staan.’ Chatainya: ‘Toen wisten we: hier moeten we iets mee.’

Institutioneel racisme

‘We wisten alleen niet hoe dit heette’, zegt Phaedra. Chatainya: ‘Mijn vader werkte bij het NiNsee (Nationaal Instituut Nederlands Slavernijverleden en Erfenis) en hij zei dat dit een voorbeeld van institutioneel racisme was. In Nederland was dit destijds nog geen bekende term. Wij zijn dat gaan uitzoeken.’ Phaedra: ‘Samen zijn we op mijn gammele omafiets de hele stad door gefietst om mensen als Mitchell Esajas, Karin Amatmoekrim en Sunny Bergman te interviewen.’ Chatainya: ‘Ik weet eigenlijk niet of ik dat nu nog zo onbevangen zou doen.’

Ontdekkingstocht

‘Het fellowship voelde heel bijzonder’, zegt Phaedra. ‘Een soort ontdekkingstocht door het Rijksmuseum. Je ziet allemaal dingen waarvan je niet eens wist dat ze bestonden.’ ‘We hebben in het restauratie-atelier gezien hoe textiel en papier gerestaureerd worden, we hebben geschilderd en een reportage gemaakt’, vult Chatainya aan. Phaedra: ‘Ook hebben we een rondleiding door het museum ontwikkeld met de focus op koloniaal taalgebruik in de tekstbordjes bij de werken. Met kolonialisme houd ik me nu nog steeds bezig. Toevallig geef ik ook nog steeds rondleidingen, maar dan door The Black Archives.’

Chatainya: ‘We wonnen uiteindelijk niet, maar het meedoen voelde eigenlijk al als winnen. Het is heel bijzonder om zo in de watten gelegd te worden in het Rijksmuseum; dat je de ruimte krijgt om te experimenteren en te kijken of werken in een museum iets voor jou is.’

CHATAINYA CRUDEN & PHAEDRA HARINGSMA

Institutioneel racisme in Amsterdam

Vwo, Cygnus Gymnasium, Amsterdam
Junior Fellows 2015

Zijn nu: journalist bij *De Correspondent*
& onderzoeker bij The Black Archives (Phaedra)
en managementassistent bij de
Gemeente Amsterdam (Chatainya)

‘De kritische vragen over de tekstbordjes
waren zo’n eye-opener dat de teksten
zijn gewijzigd.’

Liesbeth Sparks
Coördinator Junior Fellowship 2015–2016

ADIL BOUGHLALA

Europa en de Oost-Aziatische kunstgeschiedenis

Vwo, Pallas Athene College, Ede

Junior Fellow 2018

Is nu: onderzoeker visuele en digitale cultuur

‘HET FELLOWSHIP HEEFT ME ENORM GEHOLPEN’

Zelf weet **Adil Boughlala** (Ede, 2000) ook niet waar zijn liefde voor kunst vandaan komt. ‘Ik ben er niet mee opgegroeid’, zegt hij. ‘Sterker nog, ik had weinig steun vanuit mijn omgeving. Toen ik aangaf iets met kunst te willen doen, zeiden ze: waarom zou je dat doen? Daar verdienen je niks mee. Dat was best moeilijk. Ik wist ook niet zo goed hoe ik die liefde voor kunst moest vertalen naar een carrière. Ik kende alleen de kunstacademie, maar of dat nu bij me paste?’

Zelfvertrouwen

‘Mijn nominatie voor het Junior Fellowship heeft mijn zelfvertrouwen een enorme boost gegeven. Ineens stond ik met een grote foto in de docenten-nieuwsbrief. Ik was supertrots en het hielp me ook bij het kiezen van mijn studie. Ik ben cultuurwetenschappen gaan studeren en heb vorig jaar de onderzoeksmaster kunst en visuele cultuur afgerond.’

Ik had geen idee

‘Tijdens het fellowship heb ik geleerd wat er allemaal komt kijken bij het draaiende houden van een museum. Dat er conservatoren zijn die vanuit een visie aankopen doen, keuzes maken en tentoonstellingen ontwikkelen, daar had ik geen idee van. Ik denk daar nog best vaak aan; als ik in een museum sta, kijk ik wat voor opstelling en wat voor licht er is gebruikt. Ik zou heel graag conservator worden. Of een PhD in cultuurwetenschappen doen; echt die academische onderzoekswereld in. Onderzoek doen past bij me: ik hou ervan om me in een onderwerp te verdiepen en er veel over te lezen. Het lijkt me ook geweldig om mijn bevindingen daarna te vertalen naar een tentoonstelling.’

Trots

Tijdens het fellowship overleed Adils vader. Adil: ‘Achteraf hoorde ik van een collega van hem dat hij over het fellowship had verteld en heel trots op me was. Dat heeft me een extra *drive* gegeven. Ik dacht: boeiend wat mensen ervan vinden, ik ga gewoon cultuurwetenschappen studeren. Ik heb enorm genoten van mijn universiteitsperiode en kijk er met veel voldoening op terug. Het fellowship was daar de eerste stap van.’

‘Adil had duidelijk talent en oprechte interesse – geweldig dat hij daar iets mee heeft gedaan. Het was een voorrecht om samen met hem naar Aziatische kunst te kijken.’

Menno Fitski
Hoofd Aziatische kunst

‘HET IS BUZONDER OM BINNEN DE POORTEN VAN HET RIJKS TE ZIJN’

Toen ze 16 was had **Djuna Huisjes** (Amsterdam, 2003) een beroepsoriëntatiestage bij het Rijksmuseum gedaan; ze mocht een week meelopen achter de schermen. ‘Dus toen ik zag dat je een traineeship kon winnen heb ik me meteen aangemeld’, zegt ze. ‘Die geldprijs was voor mij niet belangrijk, ik wilde heel graag weer binnen de poorten van het Rijksmuseum zijn. Dat ik werd genomineerd en mee mocht doen was echt een eer.’

Interessante missie

‘In musea voel ik me heel erg thuis. De combinatie van kunstgeschiedenis, kunstwerken en het overbrengen van kennis vind ik een interessante missie. Daarom vond ik de samenwerking met de NTR ook zo leuk. In groepjes maakten we een item voor Schooltv; we schreven het script en bedachten zelf de shots. Ik ben geïnteresseerd in visueel documenteren. Voor mijn profielwerkstuk had ik ook zelf een video geëdit, dus deze manier van werken sprak me aan, al had ik nog nooit met professionals samengewerkt.’

Rolstoel

‘Vooral het regisseren vond ik cool. Ik vergeet nooit meer dat we de cameraman in een rolstoel hadden gezet en hem langzaam achteruit trokken door een verder lege Eregalerij. Het leverde het perfecte uitzoomshot op; we wilden ons item een beetje dramatisch eindigen.’

Uit je bubbel

‘Wat ik ook heel leuk vond is dat ik door het fellowship mensen uit heel Nederland heb leren kennen. De genomineerden kwamen echt overal vandaan, ik was de enige Amsterdammer. Zonder het fellowship had ik hen misschien nooit ontmoet. Dat is goed, zo kom je een beetje uit je bubbel.’

Schilderkunst

Het fellowship was voor haar een bevestiging dat ze iets in de kunst wilde doen. Djuna: ‘Ik heb net twee jaar kunstacademie in Antwerpen achter de rug en wil me verder specialiseren in schilderkunst. Ik vind het interessant om de wereld weer te geven in mijn eigen stijl, om andere mensen door mijn ogen te laten kijken.’ Waar ze dat gaat doen? ‘Het liefst in Italië’, zegt ze enthousiast. ‘Ik heb altijd een liefde voor dat land en die cultuur gehad. Om daar te studeren en een tijdje te wonen is echt mijn droom.’

DJUNA HUISJES

Welke verhalen vertellen de stoffen op de schilderijen van Rembrandt?

Vwo, Spinoza Lyceum, Amsterdam
Junior Fellow 2021

Deed twee jaar kunstacademie in Antwerpen en wil zich verder specialiseren in schilderkunst in Italië

‘Alsof ik even in de toekomst kon kijken,
geweldig om mijn dochter zo bevlogen aan
het werk te zien in haar favoriete museum.’

Muriel Rive
Moeder van Djuna Huisjes

MARIT VAN KAMPEN & LARS DE KOCK

Wat moeten musea doen om relevant te blijven voor jongeren?

Havo, Pax Christi College, Druten
Junior Fellows 2022

Zijn nu: student art, communication & design
(Marit) en student bouwkunde (Lars)

OP HET DAK VAN HET RIJKSMUSEUM

‘Wij gingen eigenlijk nooit naar musea’, zegt **Lars de Kock** (Maas en Waal, 2005). ‘Misschien een keer met school, maar daar hield het dan ook wel mee op’, vult **Marit van Kampen** (Maas en Waal, 2005) aan. Lars: ‘Onze vrienden bleken ook niet te gaan’. Marit: ‘Toen dachten we: raar eigenlijk, hoe komt dat? Zo zijn we op het idee voor ons profielwerkstuk gekomen.’ Ze enquêteerden jongeren, gingen in gesprek met musea en doken de literatuur in. Het leverde ze een nominatie voor het Junior Fellowship op.

NTR

‘Die week was echt heel tof’, zegt Lars. Marit: ‘Je leert extreem veel en om dat samen met je klasgenoot te doen is heel leuk. We zijn bijvoorbeeld naar de NTR geweest en daar leerden we hoe je een educatieve video maakt. Je moet goed nadenken over wat je precies wilt zeggen met zo’n video.’ Lars: ‘En hoe je ervoor zorgt dat mensen daadwerkelijk blijven kijken.’

Met beveiligers door het museum

‘Wat ik ook nooit meer vergeet, is de rondleiding door het Rijksmuseum die we van de beveiligers kregen’, zegt Lars. ‘Toen zijn we echt overal geweest, ook op plekken waar je normaal niet mag komen. Op een gegeven moment stonden we zelfs op het dak!’ Marit: ‘De beveiligers vertelden over brandbeveiliging en over het opslaan en beschermen van kunst. Het was heel leerzaam en ze waren ook gewoon heel gezellig. Het was een van de hoogtenpunten van het fellowship.’

Jongerenraad

Of het hun kijk op musea veranderd heeft? ‘Zeker’, zegt Lars. ‘Er speelt zich veel meer af in een museum dan je als bezoeker ziet. Ik had bijvoorbeeld geen idee wat er allemaal gebeurt voordat een object in een museum belandt.’ Marit: ‘We zitten nu ook allebei in de jongerenraad van Museum Tweestromenland in Maas en Waal, waar we meedenken met het bestuur.’

En de hamvraag: wat moeten musea doen om relevant te zijn voor jongeren? ‘Die is nog niet zo makkelijk te beantwoorden’, zegt Lars. ‘Het hangt af van verschillende factoren’. Marit: ‘Maar het helpt om de drempel te verlagen en de interactie met jongeren aan te gaan.’

‘Wij gingen eigenlijk nooit naar musea.’

‘We zitten nu allebei in de jongerenraad van Museum Tweestromenland in Maas en Waal.’

Lars de Kock & Marit van Kampen
Junior Fellows 2022

EERST EEN TUSSENJAAR EN DAN RESTAURATIE STUDEREN

Voor **Thijmen Eriks** (Alkmaar, 2005) was het bezoek aan het restauratieatelier het hoogtepunt van het Junior Fellowship. 'Ik had niet verwacht dat we daar mochten komen', zegt hij. 'We zagen alle restauratoren aan het werk; heel interessant. Rembrandts *Vaandeldrager* werd op dat moment gescand, dus die stond daar zonder lijst op een ezel. We mochten 'm van heel dichtbij bekijken, dat was echt gaaf.'

Geheim van de meester

Zijn week kon toen al niet meer stuk. Thijmen: 'We werden gekoppeld aan iemand die bij je profielwerkstuk paste.' Dankzij het televisieprogramma *Het geheim van de meester* was hij op het idee gekomen voor het onderwerp daarvan: 'Mijn onderzoek ging over de veroudering van schilderijen, dus ik werd gekoppeld aan een restaurator. Die kon ik alles vragen.'

In contact met kunstenaars

Thijmen: 'Ik schilder al van kleins af aan en dat gaat me best wel goed af. Toen ik na de heropening in 2013 voor het eerst in het Rijksmuseum kwam, werd ik overweldigd door het besef dat de 17de-eeuwse schilderijen gemaakt zijn door mensen die al vier eeuwen dood zijn. Ik vind het zo bijzonder dat je via deze schilderijen toch nog in contact kunt komen met de kunstenaars. Toen Charlotte Caspers, die in *Het geheim van de meester* de schilderijen namaakte, bij ons op school kwam dacht ik: dit wil ik ook. Ik heb zelf reconstructies gemaakt van de *Mona Lisa*, het *Meisje met de parel*, een Van Gogh en een Mondriaan.'

Motor

Dankzij zijn profielwerkstuk en het Junior Fellowship weet hij het zeker: hij wil restaurator worden. 'Ik studeer nu kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam. Daarna neem ik een tussenjaar en dan ga ik me aanmelden voor de master Conservering & Restauratie', zegt Thijmen. 'Het winnen van het fellowship werkt een beetje als een motor voor me, zeker als het even tegenzit of als ik twijfel. Dan denk ik: dit is het pad dat ik op wilde. Het onderzoeksproject dat ik vanuit mijn eigen interesse heb gedaan werd gewaardeerd, dus ik geef niet op.'

THIJMEN ERIKS

Het oeuvre van Europa

Vwo Berger Scholengemeenschap, Bergen
Winnaar Junior Fellowship 2023
Is nu: student kunstgeschiedenis

**'Ik vind het bijzonder dat je via schilderijen
in contact kunt komen met kunstenaars
die al 400 jaar dood zijn.'**

Thijmen Eriks
Winnaar Junior Fellowship 2023

PIPPA & PIEN

De plantage van onze voorouders

Vwo, Spinoza Lyceum, Amsterdam

Junior Fellows 2023

Zijn nu: student economie & bedrijfseconomie (Pippa) en student psychologie (Pien)

'HET LIEFST ZOUDEN WE NOG STEEDS AAN ONS ONDERZOEK WERKEN'

Geïnspireerd door de podcast *De plantage van onze voorouders* van Maartje Duin en Peggy Bouva, doken vriendinnen Pippa (Den Haag, 2004) en Pien (Amsterdam, 2005) in het slavernijverleden van hun families. Pippa's voorouders werden tot slaaf gemaakt op Etablissement Batavia in Suriname; Pien komt uit een adellijke familie die aandelen had in de Surinaamse plantage Tout lui faut. Op aanraden van Valika Smeulders, hoofd van de afdeling Geschiedenis van het Rijksmuseum, zonden ze hun profielwerkstuk in voor het Junior Fellowship. Pippa: 'Zij had ons interview met Maartje Duin op LinkedIn gelezen.'

Split vs. het Rijksmuseum

In de week dat het traineeship plaatsvond zouden ze eigenlijk met vriendinnen op vakantie naar Split gaan. Pien: 'Dus toen we genomineerd werden moesten we dat laten schieten'. Pippa: 'Maar dat was het dubbel en dwars waard!' 'Het was superinteressant', zegt Pien. 'We hebben mensen gesproken die veel wisten over het slavernijverleden; dat heeft ons referentiekader verbreed.' 'We hebben superveel geleerd', vult Pippa aan. 'Onze geschiedenisdocent wist ook veel, maar niet specifiek over slavernij. Op school wordt daar maar één les aan gewijd. Bij het Rijksmuseum weten ze er extreem veel van.' Pien: 'Wat ik ook bijzonder vond was dat al die volwassenen zo geïnteresseerd waren in onze bevindingen. Zij hebben al zoveel kennis, maar ze namen ons heel serieus, al waren we nog maar 17.'

Losse eindjes

'Er zaten nog best wat losse eindjes in ons profielwerkstuk en het was heel leuk dat we daar vragen over konden stellen', zegt Pippa. Pien: 'Met onderzoek naar familiegeschiedenis kun je eigenlijk altijd doorgaan. Het Rijksmuseum is daar een hele goede plek voor.' Pippa: 'Het liefst zouden wij gewoon weer op de middelbare school zitten en verder werken aan ons onderzoek.'

Enthousiasme voor onderzoek

Pien: 'Tijdens het traineeship werden we ook al helemaal enthousiast over de scriptie die we in het derde jaar van onze studie gaan schrijven. Je hebt in zo'n week ineens toegang tot zoveel informatie.' Pippa: 'Ik heb zelfs overwogen om geschiedenis te gaan studeren. Uiteindelijk ben ik toch bij mijn eerste keus gebleven en is het economie geworden.'

'Onze geschiedenisdocent wist ook veel, maar het Rijksmuseum heeft extreem veel kennis.'

'We werden helemaal enthousiast over onderzoek. Je hebt ineens toegang tot zoveel informatie.'

Pippa & Pien
Junior Fellows 2023

‘IK WIST: DIT IS HET’

Met koffers vol boeken, voedselbonnen, een morsecodemachine en een oude radio uit het Oorlogsmuseum van Medemblik stapten **Rowena Boelens** (Hoorn, 2008) en **Myrthe Steltenpool** (Andijk, 2008) op de trein naar Amsterdam. Ze hadden hun profielwerkstuk ingezonden voor het Junior Fellowship, maar hun werkstuk had de vorm van een complete tentoonstelling. ‘Dus toen hebben we ’m in het Rijksmuseum weer helemaal opgebouwd en gepresenteerd’, vertelt Myrthe. Rowena: ‘Het was een soort auditie, we waren supernervus. Dat we werden geselecteerd was echt heel cool.’

Hechte groep

Ook op de eerste dag van het fellowship waren ze nerveus. Myrthe: ‘Wij waren pas 15 en sommige deelnemers waren al veel ouder, 18 of 19. Maar al snel merk je dat dat helemaal niet uitmaakt, dat iedereen net zo’n nerd is als jij; we houden allemaal van kunst en geschiedenis. We werden een heel hechte groep; laatst hadden we een reünie en toen klikte het weer meteen.’

Restauratieatelier

Ze kijken met trots terug op het fellowship. Vooral de kijkjes achter de schermen hebben indruk gemaakt. Rowena: ‘We zijn naar het restauratieatelier geweest, langs allemaal beveiliging, en hebben daar gezien hoe een schilderij gerestaureerd wordt.’ Myrthe: ‘We mochten *De grote golf bij Kanagawa* van Hokusai van heel dichtbij bekijken. Die trok de restaurator gewoon ineens uit zo’n rek, het originele werk! Dat vergeet ik echt nooit meer.’

‘Ik vergeet de prijsuitreiking nooit meer’, zegt Rowena. ‘We presenteerden daar onze tentoonstelling, hebben onze ouders en docenten een rondleiding door het museum gegeven, werden geïnterviewd en de video die we hadden gemaakt werd vertoond.’ Myrthe: ‘Toen we hoorden dat we gewonnen hadden vielen we helemaal stil. We konden elkaar alleen maar aanstaren.’ Rowena: ‘Ik was zo verbaasd, ik wist gewoon helemaal niet wat ik moest zeggen.’

Geschiedenisdocent

En dat allemaal dankzij een docent die zei dat ze hun werkstuk moesten opsturen naar het Rijksmuseum. Rowena: ‘Wij wisten helemaal niet dat zoiets bestond.’ Myrthe: ‘Ik ben heel blij dat we hebben meegedaan. Dankzij het fellowship weet ik dat ik geschiedenisdocent wil worden. Ik liep daar door het Rijksmuseum, zag al die geschiedenisverhalen en wist: dit is het.’

ROWENA BOELENS & MYRTHE STELTENPOOL

Verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog

Vmbo, Martinuscollege, Andijk
Winnaars Junior Fellowship 2024
Zijn nu allebei: onderwijsassistent/
pedagogisch medewerker

‘In het begin was het spannend, maar al snel merk je dat iedereen net zo’n nerd is als jij; we houden allemaal van kunst en geschiedenis.’

‘Ik vergeet de prijsuitreiking nooit meer, dat was zo indrukwekkend.’

Myrthe Steltenpool & Rowena Boelens
Winnaar Junior Fellowship 2024

MEES BLOM

De Ballroom-scene, een revolutie onder spotlights

Vwo, Berger Scholengemeenschap, Bergen
Winnaar Junior Fellowship 2024
Is nu: student mode aan de kunstacademie
in Antwerpen

‘MEDE DANKZIJ HET FELLOWSHIP WERD IK AANGENOMEN’

Voor Mees Blom (Alkmaar, 2006) was het Rijksmuseum geen onbekend terrein. Hij woonde er dichtbij en kwam er vaak. Door het fellowship leerde hij het museum van een andere kant kennen. ‘Het Rijksmuseum is zo’n groot instituut, maar als je er achter de schermen rondloopt wordt het veel persoonlijker; je kunt je er dan makkelijker mee verbinden. Het fellowship was ook diverser dan ik had verwacht, we kregen echt alle facetten van de museumwereld te zien. Bijvoorbeeld hoe schilderijen onderhouden worden; ik had nog nooit zo iets gezien. Er was ook aandacht voor je persoonlijke interesses: ik had bijvoorbeeld gesprekken met een conservator gespecialiseerd in mode.’

Ballroom

Mees’ profielwerkstuk ging over de *ballroom-scene*. ‘Mode heeft mijn belangstelling en ballroom heeft daar veel invloed op gehad. Toen ik begon wist ik er nog niet zoveel van af, ik wilde er graag meer over leren. Het fellowship was de perfecte manier om kunstgeschiedenis en mode te combineren. Ik onderzoek hoe belangrijk het is om cultuurfenomenen als de *ballroom-scene* te waarborgen.’

Context

Waarom dat belangrijk is? ‘Omdat vooruitgang en vernieuwing niet mogelijk zijn zonder het verleden mee te nemen’, zegt Mees. Een docent van mij zei het zo: “Kunst staat altijd in relatie tot de kunstgeschiedenis. Een kunstwerk is nooit geïsoleerd en een kunstenaar nooit volledig origineel.” Dat kun je jammer vinden, maar ik vind dat juist goed, want zonder die context kom je nergens. Je bouwt voort op wat er al is.’

Waardering van het Rijksmuseum

Dat voortbouwen doet hij aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Antwerpen, waar hij de richting mode volgt. Mode is zijn pad. Mees: ‘Ik wil later werken als modeontwerper, maar ik heb ook interesse in kunst. Nu gaan mode en kunst hand in hand op mijn school, dus dat is mooi. Ik weet vrij zeker dat het Junior Fellowship heeft bijgedragen aan mijn toelating tot de academie; ik ben de jongste van de klas en ik heb geen vooropleiding gedaan, de anderen allemaal wel. Je weet natuurlijk nooit precies waarom je bent aangenomen, maar het heeft ongetwijfeld geholpen dat het Rijksmuseum mijn profielwerkstuk waardeerde.’

‘Het Rijksmuseum is zo’n groot instituut,
maar als je er achter de schermen rondloopt
wordt het veel persoonlijker.’

Mees Blom
Winnaar Junior Fellowship 2024

3. IMPACT

‘Tien jaar geleden is er in de Verenigde Staten onderzoek gedaan naar de impact van intensieve jongerenprogramma’s in musea’, zegt Valentijn Rambonnet, die het Junior Fellowship van 2016 tot 2020 coördineerde.¹ ‘Daaruit kwamen vijf succesfactoren naar voren, waarop het Junior Fellowship gestoeld is:

1. Het bieden van een authentieke leeromgeving

Waarin jongeren opdrachten uitvoeren die daadwerkelijk belangrijk zijn voor het museum, zoals het ontwikkelen en geven van een rondleiding aan echt publiek.

2. Interactie met museumprofessionals

Zodat jongeren kennismaken met carrièremogelijkheden in de kunstwereld.

3. Ondersteunende museummedewerkers

Die de jongeren begeleiden en ervoor zorgen dat ze zich welkom, gerespecteerd en veilig voelen in een voor hen nieuwe omgeving waarin uitsluitend volwassenen werken.

4. Peer diversity

Contact met leeftijdsgenoten met dezelfde interesses, maar verschillende achtergronden.

5. Langdurige relaties

Door langdurig contact te onderhouden verandert het museum van een intimiderende plek naar een veilige omgeving waarin jongeren betekenisvolle relaties met leeftijdsgenoten en volwassenen kunnen ontwikkelen.’

Inmiddels is Valentijn docent aan de Reinwardt Academie. Terugdenkend aan het fellowship stelt hij: ‘Ik heb me vooral ingespannen voor het bieden van een authentieke leeromgeving. Ik geloof namelijk dat schoolmuren ook beperkend kunnen zijn. Je leidt leerlingen uiteindelijk niet op voor een leven binnen school, je leidt ze op voor een leven dat zich daarbuiten afspeelt.’

Persoonlijke ontwikkeling

‘Ik denk dat jongeren meer leren in een authentieke leeromgeving als het museum, met nuttige opdrachten, zoals het maken van video’s in samenwerking met de NTR. Zo ervaren ze direct de relatie tussen theorie en praktijk en hebben ze een doel dat verder gaat dan een cijfer.

Het samenwerken met professionals heeft echt een toegevoegde waarde voor de Junior Fellows; ze leren bijvoorbeeld cameramensen aan te sturen en interviewen conservatoren. Dat is voor die conservatoren trouwens net zo goed interessant: zij praten niet elke dag met jongeren en horen op deze manier wat er bij hen leeft. Leerlingen zien direct het resultaat van hun inzet. Dat geeft ze zelfvertrouwen en een gevoel van trots.’

Cultuurparticipatie

Dat kan Marie-Thérèse van de Kamp, vakdidacticus kunsteducatie aan de Universiteit van Amsterdam, beamen: ‘De waardering die leerlingen vanuit het Rijksmuseum krijgen geeft ze een enorme *boost*. Dat voel je gewoon tijdens de prijsuitreiking.’ Van 2015 tot 2020 was ze jurylid van het Junior Fellowship. ‘Ik ben ervan overtuigd dat het traineeship een levenslange liefde voor musea oplevert’, zegt ze. Marit van Kampen en Lars de Kock, die in 2022 deelnamen, zijn daar mooie voorbeelden van. Zij gingen nooit naar musea en zitten nu zelfs in de jongerenraad van het museum in hun woonplaats.

Marie-Thérèse combineert haar werk aan de UvA met een baan als kunstdocent in het voortgezet onderwijs: ‘Onlangs nam ik mijn leerlingen onlangs mee naar het Mauritshuis en het Kunstmuseum in Den Haag. Een groot succes: ze vonden het hartstikke interessant, maar ze hebben wel dat zetje nodig om er te komen.’

Loopbaanoriëntatie

‘Daarom is het Junior Fellowship ook zo belangrijk’, gaat ze verder. ‘Het daagt leerlingen uit om onderzoek te doen op het gebied van kunst. Dat is wezenlijk anders dan het zelf creëren van kunst, waar meestal de nadruk op ligt. Leerlingen weten niet dat onderzoek doen ook werk kan zijn; het samenwerken met conservatoren, restauratoren en andere museum- en omroepmedewerkers is echt een eye-opener. Bovendien zien ze via zo’n profielwerkstuk-prijs dat kunst en geschiedenis als vakgebieden serieus genomen worden.’

Sander Daams, hoofd Onderwijs bij het Rijksmuseum, onderschrijft Marie-Thérèses betoog. ‘Ik moet meteen denken aan Adil Boughlala, die in 2018 deelnam. Hij wilde zó graag iets met kunst doen, maar wist gewoon niet dat het beroep van conservator ook een optie was. En hij is niet de enige; aan musea kleefte het imago van hobby en vrije tijd. Daardoor denken mensen dat je in een museum geen serieuze baan kunt krijgen.’

‘Er gaat een wereld voor ze open’, vult zijn collega Ardjuna Candotti, senior educator Onderwijs, aan. ‘Junior Fellows zien ineens wat een museum voor hen kan betekenen.’ Ardjuna coördineert het Junior Fellowship sinds 2023. ‘Door de opdrachten die jongeren tijdens hun traineeship uitvoeren doen ze in korte tijd veel waardevolle ervaringen op, ook naast loopbaanoriëntatie. Ze leren hoe je toegankelijke teksten schrijft, doen beeldonderzoek en leren spreken in het openbaar. Vaardigheden waar ze in de toekomst, ongeacht hun beroepskeuze, profijt van hebben.’

Sander: ‘Ik vind het bijzonder dat oud-deelnemers bewust kiezen voor een studie in kunst, cultuur of geschiedenis, daarin zie je echt de impact van het fellowship. Sommigen zijn inmiddels werkzaam als conservator, programmamaker of adviseur bij musea en andere culturele organisaties. Er zijn ook oud-deelnemers die nu lesgeven of zelf kunst maken en aangeven dat dit komt doordat ze destijds, achter de schermen bij het Rijksmuseum, dachten: dit is het.’

Investeren aan de voorkant

Het Junior Fellowship wordt gefinancierd door particuliere begunstigers. De eerste vijf jaar werd dit gedaan op initiatief van zakenman Henk Rottinghuis, destijds voorzitter van het Rijksmuseum Fonds. ‘Een van de eerste dingen die ik heb gedaan is het oprichten van een fonds waarmee bestuursleden bij konden dragen aan educatie’, licht hij toe. ‘Zo hebben we bijvoorbeeld conservator Frits Scholten, hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam, ondersteund met een leerstoel aan de Vrije Universiteit. Tijdens zijn inauguratie raakte ik aan de praat met een hoogleraar kunstgeschiedenis uit Nijmegen. Hij beklagde zich dat hij weinig nieuwe studenten kreeg.’

De opmerking liet hem niet los. Henk: ‘Het was in de periode dat mijn zoon de middelbare school afrondde en nadacht over zijn studiekeuze. Hij koos voor geschiedenis omdat hij zo’n leuke geschiedenisdocent had. Van Ronald de Leeuw, oud-directeur van het Rijksmuseum, wist ik dat hij een vergelijkbare ervaring had; een bevlogen docent had zijn belangstelling voor kunstgeschiedenis gewekt. Ik realiseerde me dat interesse niet vlak voor je studiekeuze begint, maar veel eerder.’ Zo werd het idee voor het Junior Fellowship geboren.

‘Om jonge, talentvolle mensen aan je te binden heb je geld nodig’, gaat Henk verder. ‘Dat is aan de ene kant vervelend, maar ik kom uit het bedrijfsleven en daar maken we gewoon de som: wat kost

het je en wat levert het je op? In dit geval is de waarde die je als museum creëert door in jong talent te investeren vele malen groter dan de kosten die je maakt. Mijn droom is dat ten minste een van de leerlingen die het traineeship doorloopt ooit conservator bij het Rijksmuseum wordt en volgens mij heeft diegene zich al aangediend. Als je dat voor elkaar krijgt, dan is dit project helemaal niet duur. Je investeert aan de voorkant in jong talent en zorgt ervoor dat er straks een nieuwe generatie conservatoren van niveau klaarstaat.’

Peer diversity

Sinds 2020 wordt het Junior Fellowship gefinancierd door Stichting Saphir. Cilia de Ruiter is de oprichter van deze stichting. Mede dankzij haar werd het Junior Fellowship ook opengesteld voor vmbo-leerlingen. Cilia: ‘Ik geloof enorm in educatie. Niet alleen als kennisoverdracht, maar vooral als middel om jonge mensen te inspireren; ze in aanraking te brengen met een wereld die voor hen totaal onbekend is. Dat geldt voor vmbo-leerlingen nog meer dan voor havo- of vwo-leerlingen. Daarom vind ik het zo belangrijk dat ook het vmbo bij het Junior Fellowship wordt betrokken.’

Bovendien ontstaat in een gemixte groep de kans op gelijkwaardige interactie buiten de vaste schoolstructuren. Leerlingen van verschillende onderwijsniveaus brengen uiteenlopende ervaringen, kennis en manieren van denken mee. Door die te delen, ontstaat een rijke leeromgeving waarin leerlingen van elkaar kunnen leren. ‘Dat gun ik iedereen’, zegt Cilia. ‘Enthousiaste museummedewerkers hebben daarin een sleutelpositie, zij kunnen zoveel invloed hebben. Het is heel indrukwekkend om een groep ongemotiveerde leerlingen in een museum te zien veranderen in geïnteresseerde kunstkijkers.’

Leren van jongeren

Sander: ‘Het Rijksmuseum is een lerende organisatie. We zijn voortdurend aan het kijken hoe we zo goed mogelijk kunnen aansluiten bij ontwikkelingen in het onderwijs.’ ‘En we willen er voor het hele onderwijs zijn: vwo-, havo- én vmbo-leerlingen’, voegt Ardjuna toe. ‘Dan heb je ook de verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat alle deelnemers zich welkom voelen. In contact zijn met jongeren en van hen leren vind ik heel belangrijk. Zij kijken met andere ogen naar kunst, stellen andere vragen dan volwassenen en brengen thema’s in die wij misschien over het hoofd zien. Door naar hen te

luisteren, blijven we als museum scherp, relevant en toegankelijk – ook voor nieuwe generaties.’

Olievlekeffect

Sander: ‘We zien dat oud-deelnemers elkaar blijven spreken en dat sommigen terugkeren als ambassadeur voor het Rijksmuseum. Zoals Rowena Boelens, Myrthe Steltenpool en Mees Blom, die in 2024 meededen. Zij waren aanwezig bij de masterclass profielwerkstuk schrijven, waar ze potentiële Junior Fellows over hun ervaringen vertelden. Zij zien elkaar nog regelmatig; ze hadden net een reünie voor hun jaar georganiseerd.’

Dit olievlakeffect is waar we op hopen: Dat Junior Fellows vrienden en familie meenemen naar het Rijksmuseum. Dat het zaadje dat tijdens het traineeship geplant is, uitgroeit tot een blijvende band met kunst en geschiedenis, die ze ooit weer zullen doorgeven aan anderen. Het ambassadeurschap is iets wat we graag nog meer zouden stimuleren, maar dat is ontzettend arbeidsintensief en kostbaar. Op dit moment hebben we daar de midelen niet voor.’ Ardjuna: ‘Dat weerhoudt ons er niet van verschillende mogelijkheden te onderzoeken, vooral omdat die uitwisseling met jongeren zo waardevol is. In dat kader vragen we ons bijvoorbeeld ook regelmatig af of een wedstrijd nog wel de juiste vorm is. Het zorgt er absoluut voor dat talent boven komt drijven, maar zijn dit echt alle vormen van talent? Het is goed om te blijven evalueren.’

Authentieke leeromgeving

Voor Michiel van Rijswijk, communicatieadviseur bij omroep NTR, maakt deze onderzoekende houding het werken aan het fellowship zo leuk: ‘We houden niet vast aan hoe we het altijd al deden’. Michiel is vanuit de NTR sinds 2020 betrokken bij het Junior Fellowship. ‘Een aantal jaar geleden hebben we besloten het bezoek van de NTR aan de Junior Fellows in het Rijksmuseum als onderdeel van het traineeship om te draaien naar een bezoek aan de NTR in Hilversum. Ik dacht in eerste instantie: daar vinden leerlingen toch helemaal niks aan? Maar ze vinden het fantastisch. Ze zien een echte tv-studio, bezoeken redacties van Geschiedenis en Het Klokhuis. Dat is toch anders dan wanneer wij met onze mensen vanuit Hilversum naar het Rijksmuseum komen. De reacties van de leerlingen maken het werk voor mij extra leuk. Ik zit zo in die Hilversumse bubbel dat ik soms vergeet hoe bijzonder het is wat we hier doen. Met de leerlingen maken we *explainers* als bewust

authentieke leerervaring: korte uitlegvideo’s waarin ze hun profielwerkstukonderwerp toegankelijk maken voor een breed publiek. Dat is hartstikke moeilijk, want hun werkstukken zijn vaak 60 à 70 pagina’s lang en een *explainer* duurt maar 1,5 minuut. We gebruiken de video’s voor Schooltv, dus dat betekent dat we kwaliteit verwachten. Leerlingen leren scherpe keuzes te maken en ervaren hoe belangrijk het is om bronnen te controleren. Ach, ik klink nu heel streng, maar het is echt dankbaar werk. Je ziet de leerlingen groeien in die week. Ik herinner me een timide meisje, dat weinig zei en een beetje op de achtergrond bleef, dat ineens vol overgave stond te regisseren. Zelfverzekerd stuurde ze collega Astrid Sy aan, die toen de *explainers* presenteerde.’

Herkennen van talent

Astrid Sy – naast NTR-presentator ook historicus – is sinds 2021 juryvoorzitter van het Junior Fellowship. Vanaf het begin van de wedstrijd nemen experts uit de wereld van musea, media, onderzoek en onderwijs plaats in de vakjury. Voor de Junior Fellows bevestigt de weloverwogen beoordeling van hun profielwerkstukken hun kunnen en talent. ‘Het kiezen van een winnaar is ontzettend ingewikkeld’, zegt ze. ‘We zijn altijd stevig met elkaar aan het discussiëren. We beoordelen de profielwerkstukken op basis van onderzoeksvaardigheden en artistieke vaardigheden. Daarbij is het vooral belangrijk dat leerlingen in staat zijn tot kritisch nadenken. Een onderwerp of invalshoek kan nog zo origineel zijn, als je klakkeloos bronnen overneemt red je het niet.’

‘Het niveau van de werkstukken is onvoorstelbaar hoog’, gaat ze verder. ‘Ik heb weleens dat ik zo gegrepen word dat ik gewoon vergeet dat ik een profielwerkstuk lees, echt heel leuk is dat. Ik leer er ook van alles van. Soms weten leerlingen ons ook compleet te verrassen met hun aanpak. Thijmen bijvoorbeeld: hij deed in 2023 niet alleen onderzoek naar de veroudering van schilderijen, maar bewees het effect hiervan ook nog eens met zelfgeschilderde reconstructies van meesterwerken. En die waren nog goed ook! Of Pippa en Pien, die het archief indoken om daar oude documenten uit te pluizen, ongelofelijk. Als historicus gaat mijn hart daar sneller van kloppen, dat vind ik zo knap. En ze doen dit allemaal uit zichzelf, hè, niet omdat er nu toevallig € 1500 bij het Rijksmuseum mee te winnen valt.’

Hoop voor de toekomst

Die intrinsieke motivatie is voor Cune van der Zwaan, docent kunstvakken aan de Berger Scholengemeenschap, van belang: 'Ik vind dat het gezien en erkend moet worden als leerlingen vanuit zichzelf met een kunsthistorisch onderwerp aan de slag gaan, zodat ze zien dat hun inzet loont. Het Junior Fellowship doet dat, daarom zorg ik ervoor dat al onze bovenbouwleerlingen op de hoogte zijn van het bestaan ervan. We hangen de posters die we van het Rijksmuseum ontvangen op en ik vertel erover zodra het profielwerkstuk in beeld komt. Er zijn nu al vijfdeklassers die hebben aangegeven dat ze er volgend jaar voor willen gaan. Het werkt natuurlijk ook inspirerend dat twee oud-leerlingen van onze school – Thijmen Eriks en Mees Blom – al eens gewonnen hebben.'

Astrid is het roerend met Cune eens: 'Jong talent dat bereid is zich met zoveel nieuwsgierigheid in een onderwerp te verdiepen, verdient het om in het zonnetje gezet te worden. Ik denk elke keer als ik hun profielwerkstukken lees: godzijdank bestaan deze jongeren. Het geeft me hoop voor de toekomst.'

NOOT

¹ D. Linzer en M.E. Munley, Room to Rise: The Lasting Impact of Intensive Teen Programs in Art Museums, New York (Whitney Museum of American Art) 2015.

BIJLAGEN

JUNIOR FELLOWS 2015–2025

2015

Mettina Bleker
Nobele eenvoud en kalme grootsheid: portret van Rutger Jan Schimmelpenninck en zijn gezin
Vwo, Ubbo Emmius, Stadskanaal

Eden Brüninghaus
Rebels of the renaissance, onderzoek naar de in vergetelheid geraakte vrouwelijke kunstenaars in Italië
Vwo, Vossius Gymnasium, Amsterdam

Chatainya Cruden & Phaedra Haringsma
Institutioneel racisme in Amsterdam
Vwo, Cygnus Gymnasium, Amsterdam

Demi van Deutekom & Ilse Mulder
Kijk op kunst: wat is het verschil tussen hoe kinderen en volwassenen beeldende kunst beleven en bekijken?
Vwo, Titus Brandsmalyceum – Het Hooghuis, Oss

Thomas van Huissteden & Daphne Korsman
Van Heutsz: held of schurk? De rol van Johannes Benedictus van Heutsz in Nederlands-Indië
Vwo, Petrus Canisius College Het Lyceum, Bergen

Désirée Kroep
Smakelijke geschiedenis. Eten en eetgewoonten van de oudheid tot in de negentiende eeuw
Vwo, Het 4e Gymnasium, Amsterdam

Loulou Oudshoorn & Molly Witman
Een huis door de eeuwen heen. Poppenhuis met zes historische stijlkamers
Vwo, Het 4e Gymnasium, Amsterdam

Lara Roeven
Een theoretisch en praktisch onderzoek naar het impressionisme
Vwo, Zaanlands Lyceum, Zaandam

Elyse de Waard
To buy or not to buy. How to prove the authenticity of paintings?
Vwo, Sint Vituscollege, Weesp

2016

Anouk van Amsterdam & Jonas van Kappel
Van kunstgalerij tot kunstkathedraal: nationale kunstcollectie Rijksmuseum
Vwo, Bonhoeffer College, Castricum

Frédérique Beerse
De vragen die nooit gesteld zijn. Een profiel-werkstuk over de Tweede Wereldoorlog aan de hand van het persoonlijke verhaal van mijn opa
Vwo, Gymnasium Novum, Voorburg

Roosmarijn van den Berg
Zo sta je niet voor paal
Vwo, St. Michael College, Zaandam

Jorick Buurstra & Vera Michilsen
Challenger
Vwo, Wolfert Dalton, Rotterdam

Daan Ferwerda & Suzanne Smits
De kunst afkijken
Vwo, Het 4e Gymnasium, Amsterdam

Anne Giesen
Seizoenskinderen
Vwo, Bisschoppelijk College Broekhin, Roermond

Nienke de Jong & Friso Timmenga
Kunstzinnig leren
Vwo, Erasmiaans Gymnasium, Rotterdam

Zoe Mesman & Simone Smolders
Een opwindende ontmoeting. Een onderzoek naar de grens tussen pornografie en fotografische kunst
Vwo, Arentheem College, Arnhem

Sanne Steen
Art of war. A propaganda war study
Vwo, Hermann Wesselink College, Mijdrecht

Dasja Zonneveldt
De literaire verbeelding van Kenau van de 16e tot en met de 21e eeuw
Vwo, Baudartius College, Zutphen

2017

Bart van Beerschoten, Anne-Kris Koomen & Laura Valk
Van geschiedenis naar roman
Vwo, Werkplaats Kindergemeenschap, Bilthoven

Maarten De Boeck & Gijs Dams
Kunst van het waarderen
Vwo, St. Ignatiusgymnasium, Amsterdam

Adrienne Butôt
Stofuitdrukking in de schilderkunst
Vwo, Sint Vituscollege, Bussum

Fabienne Emmen & Anne van der Nat
Reis door de Republiek
Vwo, Visser 't Hooft Lyceum, Leiden

Jeremy van den Enden & Janine de Jong
Golden ratio in architecture
Vwo, Lyceum Oudehoven, Gorinchem

Sacha Gallas
Kunstrestitutie
Vwo, Het Amsterdams Lyceum, Amsterdam

Susanna van Grinsven & Cornelia Schnitker
De meerwaarde van hedendaagse kunstcollectieven
Vwo, Libanon Lyceum, Rotterdam

Ciel van der Mark
Kunst als geneesmiddel
Vwo, Stedelijk Gymnasium Arnhem

Maura Polano
De evolutie van Mondriaans stijl
Vwo, Stedelijk Gymnasium Johan van Oldenbarnevelt, Amersfoort

Corine Rouwenhorst & Sangavi Sivananthan
Kleur
Vwo, Staring College, Borculo

2018

Tessa Arts
'Kunst en cultuur, wat moet je ermee?'
Vwo, Gymnasium Bernrode, Heeswijk-Dinther

Hannah Bakker & Iris Jocker
DIY: Expo. Jongerententoonstelling over Delfts blauw aardewerk, van opzet tot promotie
Vwo, Emelwerda College, Emmeloord

Sebastian Blom
Het hoofd van Marie-Antoinette
Vwo, Lingecollege, Tiel

Adil Boughlala
Europa en de Oost-Aziatische kunstgeschiedenis
Vwo, Pallas Athene College, Ede

Isa Heeling & Anne Schmitz
Kostuumontwerp Voor Papageno en de Koningin van de Nacht, personages uit de opera Die Zauberflöte
Vwo, Libanon Lyceum, Rotterdam

Ira Hendriks
The hero's journey
Vwo, Libanon Lyceum, Rotterdam

Maria de Hoogh & Anouk van de Ven
De middeleeuwen bekennen kleur
Vwo, Wolfert Dalton, Rotterdam

Niek Huis in 't Veld, Boaz Pijp & Laurian Westenberg
Gewaagd in de Waag
Vwo, Eddy Hillesum Lyceum, Deventer

Tina Rijnierse & Sophie Saddington
De hipster. Van Amerikaanse historie tot vergane glorie
Vwo, Jordan Montessori Lyceum, Utrecht

Lisa Schipperijn & Marit de Wit
Kunst en kolonialisme schijnwerpers op de schaduwkanten van de Gouden Eeuw
Vwo, Het Nieuwe Eemland, Amersfoort

2019

Bea van den Berg
The artistic and mathematical world of fractals
Vwo, Jan van Brabant College, Helmond

Vera Baardolf
De meesterproef
Vwo, ORS Lek en Linge, Culemborg

Josquin van Elburg
Het maken van een Rubens
Havo, Het Rhedens, Rozendaal

Inne Feenstra
Untitled (hoe word je succesvol als kunstenaar)
Havo, IVKO, Amsterdam

Famke van der Meer & Marilou Schaafsma
In werkelijkheid was het oorlog
Vwo, Gymnasium Novum, Voorburg

Izzy Vogel
Dit is nostalgie
Vwo, Insula College, Dordrecht

Kati Hartman & Gwendolyn van der Meiren

Taboos in modern art
Vwo, Isendoorn College, Warnsveld

Fabian Paul Hartendorf

Martinus en Lodewijk van Toulon, vader en zoon in roerige tijden
Vwo, Kennemer Lyceum, Overveen

Bibi Doesburg & Martijn Janssens

Van concept tot creatie tot presentatie
Vwo, Het Huygens Lyceum, Eindhoven

Phoebe Mine de Geus

Wat is de positie van de vrouw in 2050 en hoe kleedt ze zich hierop?
Havo, IVKO, Amsterdam

2020

Geen traineeship vanwege COVID

Vincent Tap

Valse kunst of kunstige vervalsing van oude olieverfschilderijen?
Vwo, Rudolph Pabus Cleveringa Lyceum, Delfzijl

Marit Buzing & Nynke van Geest

Colour speaks louder than history
Vwo, Grotius College, Delft

Max Blom & Marlotte Gaillard

Roofkunst, de kunst met meerdere verhalen
Vwo, Het Baarnsch Lyceum, Baarn

Matthies Klink

Het dadaïsme en de kunst na de Tweede Wereldoorlog
Vwo, Mill Hill College, Goirle

Eva Smeets

De kunst van de klimaatverandering
Vwo, Porta Mosana College, Maastricht

Kaat van Leenders & Sofie de Vroom

Vreedzaam vechten
Vwo, Vossius Gymnasium, Amsterdam

Pien van Lieshout

De koelen van oma; onderzoek naar een schilderij
Vwo, Gymnasium Bernrode, Heeswijk

Josefien Visser & Roos Vixeboxse

De vierde Engels-Nederlandse oorlog: de druppel
Vwo, Bonhoeffercollege, Castricum

Maartje Schelkers

Historical study and novel Angkor, Khmer empire 1300–1400 a.C.
Vwo, Wolfert Dalton, Rotterdam

Sabitah Lanoy & Liz Rossen

Curaçao, een eiland om trots op te zijn
Vwo, Radulphus College, Willemstad, Curaçao

2021

Frederieke Aaij

De Blik - het impressionisme in Frankrijk
Havo, Liemers College Heerenmaten, Zevenaar

Veerle Berends

Napoleon, van opportunist tot kist
Vwo, Het Rhedens, Rozendaal

Eline Blommers & Sanne Gouweleeuw

De Nachtwacht: het verhaal achter de kunst
Vwo, Atheneum College Hageveld, Heemstede

Robin Dekker & Nathalie Looijen

De ontwikkeling van een expositie voor jongeren
Havo, Gomarus Scholengemeenschap, Gorinchem

An de Hoop & Elza Matthijssse

Een naakte revolutie
Vwo, Eerste Christelijk Lyceum, Haarlem

Djuna Huisjes

Welke verhalen vertellen de stoffen op de schilderijen van Rembrandt?
Vwo, Spinoza Lyceum, Amsterdam

Afra Pelupessy & Robin Zijlstra

Pindakaas. De podcast over Nederlands-Indië
Vwo, Eerste Christelijk Lyceum, Haarlem

Acke Verweij & Alice Yap

Black Lives Matter en muziek
Vwo, Canisius College, Nijmegen

Suzanne Visser

Indocu
Vwo, Rudolph Pabus Cleveringa Lyceum, Appingedam

2022

Femke Anstey

Elizabeth I in Europa
Havo, ROER College Schöndeln, Roermond

Dagmar Berends

Old, new, Victorian blue
Havo, Titus Brandsma College, Velp

Jette Bosch & Birgit van den Eijnden

Kunst na de vlucht
Vwo, Willibrord Gymnasium, Deurne

Aniek Graafsma & Sara Zwijnenberg

Een ster in navigeren?
Vwo, Stedelijke Scholengemeenschap Nijmegen

Amy Honders

Kunst en cultuur in een digitaal tijdperk
Vmbo, Onderwijscentrum Leijpark, Tilburg

Marit van Kampen & Lars de Kock

Wat moeten musea doen om relevant te blijven voor jongeren?
Havo, Pax Christi College, Druten

Madelon Kluft & Fiep Scheltema de Heere

Oorsprong kunstcollectie Rijksmuseum
Havo, Regius College, Schagen

Suzanne Kuiper

39 kilo bloem, 47 pakjes boter, 252 eieren en 84 snuffjes zout
Vwo, NSG Groenewoud, Nijmegen

Jannah Leeuwangh

Affichekunst van de 20e eeuw in Nederland
Vwo, Leeuwarder Lyceum, Leeuwarden

Femke Oostrom & Elin Overwater

Barakkunst
Vmbo, SG Newton, Hoorn

2023

Remco Arets

Het arrangeren van een medley van Pirates of the Caribbean naar marimbasolo voor 4 stokken
Vwo, Trevianum Scholengemeenschap, Sittard

Pippa & Pien

De plantage van onze voorouders
Vwo, Spinoza Lyceum, Amsterdam

Roos Cornelissen & Silke Verhoeven

Dit is kunst dus het kan
Vwo, Stedelijke Scholengemeenschap Nijmegen

Sara Drenth

De drie Gratiën
Havo, Karel de Grote College, Nijmegen

Thijmen Eriks

Het oeuvre van Europa
Vwo Berger Scholengemeenschap, Bergen

Leila Hak

Zwart licht
Havo, Geert Groote College, Amsterdam

Silke Hazendonk

De evolutie van wandschilderingen
Havo, Stichtse Vrije School, Zeist

2024

Tristan Baars & Mats Duijnstee

Hoe maak je een historisch accurate, educatieve animatie over de Nederlandse zeeoorlogen?
Havo, Markenhage College, Breda

Gwen van Bijnen & Carmen de Kroon

Hoe maak je een schilderij van alleen natuurlijke materialen?
Vwo, Cambium College Buys Ballot, Zaltbommel

Rowena Boelens & Myrthe Steltenpool

Verzet tijdens de tweede wereldoorlog
Vmbo, Martinuscollege, Andijk

Mees Blom

De Ballroom-scene, een revolutie onder spotlights
Vwo, Berger Scholengemeenschap, Bergen

Ciska Daalder

Al, a blessing or a curse?
Havo, Bonaventura Lyceum Mariënpoolstraat, Leiden

Ylva Eriksson

De vergeten vrouw
Havo, Unic, Utrecht

Aimée van Schagen

Emotion shown through art
Vwo, Bonhoeffer College, Castricum

2025

Benieuwd wie er wint?

Houd rijksmuseum.nl in de gaten

Nina Bleijleven & Robin Feiken

De invloed van De Nachtwacht op andere kunstenaars in Nederland
Vmbo, NassauVincent Penta, Assen

Noa van den Doel

De ware geisha
Havo, CSW van de Perre, Middelburg

Lena Boere

De invloed van kunst
Vmbo, Cals College, IJsselstein

Boet den Engelse & Finn van Lonkhuijsen

Van Rijn (Al-film)
Vwo, Odulphuslyceum, Tilburg

Jurre Dijkstra & Emma van Putten

The Rijksmuseum through the eyes of the youth
Vwo, OSG De Meergronden, Almere

Sytze Joosten & Boaz Simon

De Indonesische massamoord: het verhaal dat de geschiedenisboeken niet haalde
Vwo, Montessori Lyceum, Amsterdam

Dilara Kaya

De politieke rol van vrouwen in het Ottomaanse Rijk
Vwo, Veenlanden College, Mijdrecht

Sophie Kiezenberg

De industriële revolutie in Nederland
Vmbo, Merlant, Hellevoetssluis

Tijmen Lenderink & Titus Sirag

Koloniale context (documentaire)
Havo, Metis Montessori Lyceum, Amsterdam

Guanta Lubbers

The Making of a Vermeer
Vwo, Stedelijk College Henegouwenlaan, Eindhoven

Noah van Sloten

Filosofische homofobie
Havo, A. Roland Holst College, Hilversum

JURYLEDEN

Elk jaar worden de ingezonden profielwerkstukken beoordeeld door een interne selectiecommissie en een vakjury.

De selectiecommissie nomineert per categorie (vmbo, havo en vwo) minimaal drie werkstukken. De juryleden van de selectiecommissie bestaat uit (toenmalige) junior conservatoren, trainees, educatoren, restauratoren, wetenschappelijk medewerkers, research fellows en redacteurs van de organiserende partijen (Rijksmuseum en de NTR).

De vakjury kiest per categorie één winnaar. De vakjury bestaat uit experts van het Rijksmuseum, de NTR en de wetenschap – zowel alfa- als bètawetenschappen en op het gebied van vakdidactiek.

SELECTIECOMMISSIE

Marion Anker

Junior conservator geschiedenis, Rijksmuseum
Editie 2020

Pim Arts

Junior conservator 16de-eeuwse kunst, Rijksmuseum
Editie 2019

Nikita Baboelal

Coördinator bussen, Rijksmuseum
Editie 2021

Marloes Blokker

Eindredacteur documentaires, NTR
Editie 2015

Manuela Bosch

Coördinator Geschiedenisdocent van het jaar, Rijksmuseum
Edities 2024–2025

Gerda Bosman

Coördinator wetenschap en eindredacteur radio, NTR
Editie 2016

Merel Brugman

Educator mbo, Rijksmuseum
Edities 2021–2025

Ine Castelijns van Beek

Junior conservator meubelen, Rijksmuseum
Edities 2017–2018

Alexander Dencher

Conservator meubelen, Rijksmuseum
Edities 2020–2021

Femke Diercks

Conservator Europese keramiek
Edities 2015–2016

Michel van Duijnen

Research Fellow, Rijksmuseum
Editie 2020

Jason Falkenburg

Research Fellow, Rijksmuseum
Editie 2025

Evita Goettsch

Innovatiecoach, Rijksmuseum
Editie 2024

Miel Groten

Research Fellow, Rijksmuseum
Editie 2022

Moorea Hall-Aquitania

Research Fellow, Rijksmuseum
Editie 2019

Joen Hermans

Chemisch onderzoeker, Rijksmuseum
Edities 2022–2025

Wieneke 't Hoen

Senior educator Publiek, Rijksmuseum
Edities 2020–2021

Maria Holtrop

Conservator Geschiedenis, Rijksmuseum
Edities 2015–2019

Esther van den Hoorn

Junior conservator toegepaste kunst, Rijksmuseum
Editie 2016

Daniel Horst

Wetenschappelijk medewerker, Rijksmuseum
Edities 2015–2023

Wouter van der Horst

Medewerker mbo, Rijksmuseum
Editie 2015

Julia Kantelberg

Junior conservator Geschiedenis, Rijksmuseum
Editie 2024

Katrien Keune

Hoofd Conservation & Science, Rijksmuseum
Editie 2021

Pauline Kintz

Hoofd Publiek, Rijksmuseum
Edities 2017–2020

Anne Knipping

Senior educator Publiek, Rijksmuseum
Edities 2024–2025

Josephine Koopman

Research Fellow, Rijksmuseum
Editie 2024

Rozemarijn Landsman

Research Fellow, Rijksmuseum
Editie 2018

Molly Leech

Research Fellow, Rijksmuseum
Editie 2024

Idelette van Leeuwen

Hoofd Papierrestauratie, Rijksmuseum
Edities 2015–2019

Suzanne van Leeuwen

Junior conservator en restaurator sieraden, Rijksmuseum
Edities 2017–2020

Koen van der Lijn

Research Fellow, Rijksmuseum
Editie 2025

Niels van Maanen

Conservator 20ste- en 21ste-eeuwse prenten en tekeningen, Rijksmuseum
Edities 2021–2022

Mariëlle Portier

Junior educator, Rijksmuseum
Edities 2024–2025

Frederique van Reij

Senior educator Publiek, Rijksmuseum
Editie 2023

Justine Rinnooy Kan

Junior conservator 16de- en 17de-eeuwse Nederlandse schilderijen, Rijksmuseum
Editie 2021

Godfried van Run

Programmamaker, NTR
Edities 2015–2016

Margot van Schinkel
Restaurator glas, keramiek en steen, Rijksmuseum
Editie 2020

Annemiek Spronk
Hoofd Onderwijs, Rijksmuseum
Edities 2015–2019

Maud van Suylen
Wetenschappelijk medewerker
Rijksprentenkabinet, Rijksmuseum
Editie 2022

Lucinda Timmermans
Junior conservator metalen
en toegepaste kunst, Rijksmuseum
Edities 2017–2020

Frederik Vanmeert
Wetenschappelijk onderzoeker,
Rijksmuseum
Editie 2025

Irma de Vries
Senior educator Families & Kinderen
Editie 2021

Laurien van der Werff
Wetenschappelijk medewerker,
Rijksmuseum
Editie 2023

Inge Willemsen
Senior educator Publiek, Rijksmuseum
Edities 2022–2025

Joyce Zelen
Research Fellow, Rijksmuseum
Editie 2017

VAKJURY

Erik Appelman
Eindredacteur Schooltv, NTR
Edities 2018–2022, 2025

Annemies Broekgaarden
Hoofd Publiek & Educatie, Rijksmuseum
Edities 2015–2022

Sander Daams
Hoofd Onderwijs, Rijksmuseum
Edities 2024–2025

Femke Diercks
Hoofd Toegepaste Kunst, Rijksmuseum
Edities 2022–2023

Joris Dik
Hoogleraar materiaalonderzoek
in kunst & archeologie, TU Delft
Edities 2020–2024

Liesbeth Dirks
Geschiedenisdocent van het jaar 2016
Editie 2017

Eric van der Donk
Geschiedenisdocent van het jaar 2014
Editie 2015

Walter Groenen
Directeur, CJP
Editie 2024

Ludo van Halem
Conservator 20ste-eeuwse kunst,
Rijksmuseum
Edities 2016–2017

Emiel Heijnen
Lector kunsteducatie, Amsterdamse
Hogeschool voor de Kunsten
Editie 2022

Diederik Jekel
Wetenschapsjournalist, NTR
Editie 2015

Lotte Jensen
Hoogleraar Nederlandse literatuur- en
cultuurgeschiedenis, Radboud Universiteit
Edities 2015–2018

Marie-Thérèse van de Kamp
Docent kunstvakken & vakdidacticus kunst-
educatie, Universiteit van Amsterdam
Edities 2015–2020

Julia Kantelberg
Tentoonstellingsconservator,
Rijksmuseum
Editie 2025

Pauline Kintz
Hoofd Publiek, Rijksmuseum
Editie 2023

André Kuipers
Astronaut & ambassadeur Weekend
van de wetenschap
Editie 2016

Jikkemien Kuypers
Geschiedenisdocent van het jaar 2018
Edities 2019, 2020 en 2025

Tom de Kruijf
Geschiedenisdocent van het jaar 2017
Editie 2018

Ad van Liempt
Journalist & programmamaker, NTR
Juryvoorzitter 2015–2020

Valentijn Rambonnet
Docent cultureel erfgoed, Reinwardt
Academie
Editie 2023

Jenny Reynaerts
Conservator 19de-eeuwse schilderkunst,
Rijksmuseum
Editie 2020

Michiel van Rijswijk
Communicatieadviseur, NTR
Editie 2023

Pieter Roelofs
Conservator 17de-eeuwse schilderkunst,
Rijksmuseum
Edities 2018–2019

Godfried van Run
Programmamaker, NTR
Edities 2017–2018

Hermen Schotanus Blok
Vmbo-docent & voorzitter Stichting
Meester Rembrandt
Edities 2022

Astrid Sy
Historicus, auteur & presentator, NTR
Juryvoorzitter 2021–2025

Martijn Vermeulen
Geschiedenisdocent van het jaar 2015
Editie 2016

Boy Vissers
Docent biologie & presentator *Quest Junior*
Edities 2018–2025

Suzanne van der Waal
Docent scheikunde, Christelijk Lyceum Delft
Editie 2020

Lisanne Wepler
Wetenschappelijk medewerker,
Rijksmuseum
Editie 2024

Aimée Zito Lema
Artist in residence, Rijksmuseum
Editie 2025

COÖRDINATOREN

**Rijksmuseum
Dennis Bouma**
Medewerker voortgezet onderwijs,
Rijksmuseum
Edities 2020–2022

Ardjuna Candotti
Educator voortgezet onderwijs,
Rijksmuseum
Edities 2024–2025

Sander Daams
Hoofd Onderwijs, Rijksmuseum
Edities 2022–2025

Valentijn Rambonnet
Medewerker voortgezet onderwijs,
Rijksmuseum
Edities 2016–2020

Liesbeth Sparks
Medewerker voortgezet onderwijs,
Rijksmuseum
Edities 2015–2017

Annemiek Spronk
Hoofd Onderwijs, Rijksmuseum
Edities 2013–2022

Joao Vitalis
Educator primair onderwijs, Rijksmuseum
Editie 2023

**NTR
Michiel van Rijswijk**
Communicatieadviseur, NTR
Edities 2020–2025

René Takken
Communicatieadviseur, NTR
Edities 2015–2019

BEGUNSTIGERS

Het Rijksmuseum Junior Fellowship wordt
mede mogelijk gemaakt door:

**Bestuursfonds Hollandse Meesters/
Rijksmuseum Fonds**
Edities 2015–2018

Stichting Saphir/Rijksmuseum Fonds
Edities 2019–2025

LUJST VAN BUSCHRIFTEN

p. 2
Ilse Mulder, Demi van Deutekom, Eden
Brüninghaus en Elyse de Waard maken
een educatieve video voor Schooltv, 2015.
Foto: Bibi Veth

p. 4
Campagneposter voor Rijksmuseum
Junior Fellowship 2025

p. 8
Annemies Broekgaarden spreekt scholieren
toe tijdens de kick-off van Junior Fellow-
ship, 2014. Foto: Olivier Middendorp

p. 12
Junior Fellow Jeremy van den Enden leidt
bezoekers rond in het Rijksmuseum, 2017.
Foto: Bibi Veth

Masterclass profielwerkstuk schrijven, 2015.
Foto: Bibi Veth

p. 13
Junior Fellow Cornelia Schnitker leidt
bezoekers rond in het Rijksmuseum, 2017.
Foto: Bibi Veth

Potentiële Junior Fellows speeddaten
met restauratoren tijdens de masterclass
profielwerkstuk schrijven, 2024.
Foto: Jeuniqué Mingels

p. 14
Junior Fellows nemen educatieve video op
tijdens de traineeship, 2015. Foto: Bibi Veth

Junior Fellows tijdens de traineeship,
2015. Foto: Bibi Veth

p. 16
Eden Brüninghaus, winnaar Junior Fellow-
ship 2015, vertelt scholieren die starten
met hun PWS over haar deelname tijdens
de masterclass profielwerkstuk schrijven,
2016. Foto: Bibi Veth

p. 19:
Phaedra Haringsma en Chatainya Cruden
in gesprek met NTR-presentator Joost
Karhof, 2015. Foto: Bibi Veth

p. 20
Adil Boughlala leidt bezoekers rond in de
Special Collections van het Rijksmuseum,
2018. Foto: Bibi Veth

p. 23
Djuna Huisjes en mede-Fellow Frederieke
Aaij in overleg met de cameraman van de
NTR tijdens het maken van hun video voor
Schooltv, 2021. Foto: Bibi Veth

p. 24
Marit van Kampen en Lars de Kock in
gesprek met NTR-presentator Michiel
Eijsbouts, 2022. Foto: Jan-Kees Steenman

p. 27
Thijmen Eriks en juryvoorzitter Astrid Sy
tijdens de uitreiking van het Rijksmuseum
Junior Fellowship 2023. Foto: Jan-Kees
Steenman

p. 28
Pippa (links) & Pien (rechts) tijdens de
uitreiking van het Junior Fellowship 2023.
Foto: Jan-Kees Steenman

p. 31
Rowena Boelens (links) en Myrthe
Steltenpool (rechts) vertellen over hun
profielwerkstuk tijdens de uitreiking van
het Rijksmuseum Junior Fellowship 2024.
Foto: Almicheal Fraay

p. 32
Mees Blom tijdens de uitreiking van het
Junior Fellowship 2024. Foto: Almicheal
Fraay

p. 34
Junior Fellows Loulou Oudshoorn en Molly
Witman leggen de laatste hand aan hun
profielwerkstuk: een poppenhuis met
historische stijl kamers, 2015. Foto: Bibi Veth

Junior Fellows interviewen Giovanni Paolo
Di Stefano, conservator muziekinstrumenten
Rijksmuseum, 2018. Foto: Valentijn
Rambonnet

p. 37
Junior Fellows Gwen van Bijnen en Carmen
de Kroon maken opnames voor hun video-
explainer in de Teekenschool van het
Rijksmuseum. Foto: Ardjuna Candotti

p. 41
Campagneposters Junior Fellowship
2015–2025

p. 48
Junior Fellow Iris Jocker leidt bezoekers
rond in het Rijksmuseum, 2018, Foto: Bibi
Veth

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt met steun
van Stichting Saphir, via het Rijksmuseum Fonds

Auteur

Maaïke Pilgram, Studio Pilgram

Samenstelling en redactie

Ardjuna Candotti, Rijksmuseum
Sander Daams, Rijksmuseum

Tekstredactie en coördinatie

Anne Schenkels, Rijksmuseum

Ontwerp

Irma Boom Office

Uitgever

Rijksmuseum
Postbus 74888
1070 DN Amsterdam
publicaties@rijksmuseum.nl

Lithografie en druk

robstolk, Amsterdam

© Copyright 2025: Rijksmuseum, Amsterdam

© Copyright 2025 beeld: Rijksmuseum, Amsterdam,
en andere fotografen vermeld in de fotoverantwoording

ISBN 978 94 92660 56 5

NUR 657

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

RIJKSMUSEUM JUNIOR FELLOWSHIP

Een museum is niet alleen een plek om kunst te bekijken; het is ook een plek waar jongeren zelf kunnen onderzoeken, creëren en groeien. Met de landelijke profielwerkstukprijs Rijksmuseum Junior Fellowship moedigt de afdeling Publiek & Educatie van het Rijksmuseum, in samenwerking met de NTR, scholieren uit het voortgezet onderwijs aan hun talent voor kunst- en cultuurhistorisch onderzoek te ontdekken en te verdiepen.

Deze publicatie biedt een kijkje achter de schermen van het Junior Fellowship. Oud-deelnemers, partners en betrokkenen delen hun verhalen: waarom is dit programma ontwikkeld? Hoe hebben de scholieren het ervaren? En, welke rol speelde het in hun persoonlijke en professionele ontwikkeling?

Rijksmuseum Junior Fellowship is interessant voor iedereen die zich bezighoudt met talentontwikkeling binnen musea en andere culturele instellingen, en laat zien welke impact een educatief programma kan hebben.

